ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติบำนาญแห่งชาติและสวัสดิการผู้สูงอายุ
พ.ศ. ....

หลักการ

ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ

เหตุผล

โดยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย บัญญัติรองรับสิทธิของบุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพและบุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา ๔๘ วรรคสอง) ในปัจจุบันผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพและเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพตามกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ แต่จำนวนเงินที่ได้รับนั้นยังต่ำกว่าเส้นแบ่งความยากจนที่สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติประกาศกำหนด ประกอบกับสังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สมควรดูแลผู้สูงอายุซึ่งมีรายได้เพื่อการยังชีพไม่เพียงพอให้มารับ “บำนาญแห่งชาติ” และรับสวัสดิการต่าง ๆ ตามกฎหมายนี้ โดยกำหนดจำนวนเงินบำนาญแห่งชาติไว้สามพันบาทต่อคนต่อเดือน และอัตราดังกล่าวจะปรับเปลี่ยนไปตามเส้นแบ่งความยากจน สำหรับผู้สูงอายุที่ได้รับสวัสดิการที่เป็นจำนวนเงินรายได้ตามกฎหมายอื่นอยู่แล้วสามารถมาเลือกรับสิทธิบำนาญแห่งชาติตามกฎหมายนี้ได้ โดยการสละสิทธิสวัสดิการที่เป็นจำนวนเงินตามกฎหมายอื่น และเมื่อได้สละสิทธิสวัสดิการที่เป็นจำนวนเงินตามกฎหมายอื่นแล้ว จำนวนเงินดังกล่าวจะถูกโอนมาเป็นเงินและทรัพย์สินของกองทุนผู้สูงอายุตามกฎหมายนี้ แต่การกำหนดให้เลือกรับสิทธิดังกล่าวไม่รวมถึงผู้พิการหรือบุคคลในลักษณะเดียวกันซึ่งสามารถรับสิทธิได้ทั้งสองทาง กฎหมายฉบับนี้จะทำให้ผู้สูงอายุมีรายได้อันเพียงพอต่อการยังชีพและได้รับสวัสดิการอื่นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และโดยที่หลักการเรื่อง “บำนาญแห่งชาติ” และสวัสดิการอื่นของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัตินี้จำต้อง ใช้เงินจำนวนมาก จึงกำหนดให้นำบทบัญญัติเรื่องกองทุนผู้สูงอายุและการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุน จากผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตของสินค้าสุราและยาสูบ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ โดยมิได้เป็นการจัดตั้งกองทุนหรือเรียกเก็บภาษีสรรพสามิตขึ้นใหม่แต่อย่างใด อันเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ ประการสุดท้ายที่สำคัญคือการที่ผู้สูงอายุซึ่งมีจำนวนมากในสังคมได้รับบำนาญแห่งชาติ ตามกฎหมายฉบับนี้ย่อมส่งผลต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศทางอ้อมโดยผ่านการลงทุนและการใช้จ่ายของประชากรผู้สูงอายุ ซึ่งรัฐจะได้ผลตอบแทนคืนมาในรูปแบบของภาษีประเภทต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นการลดภาระแก่บุคคลในครอบครัวของผู้สูงอายุด้วย ดังนั้น เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับนำนาญแห่งชาติ ซึ่งเป็นจำนวนเงินรายได้ที่เพียงพอแก่การยังชีพ และได้รับความช่วยเหลือสวัสดิการอื่น ๆ อันเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เข้าชื่อ

ร่าง
พระราชบัญญัติ
บำนาญแห่งชาติและสวัสดิการผู้สูงอายุ
พ.ศ. ....

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อกำหนดมาตรการดูแลผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นแบ่งความยากจน โดยให้ได้รับบำนาญแห่งชาติและสวัสดิการที่เพียงพอต่อการยังชีพของผู้สูงอายุ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติบำนาญแห่งชาติและสวัสดิการผู้สูงอายุ พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่บทบัญญัติมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก
(๑) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖
(๒) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓
(๓) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

เว้นแต่มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๕/๑ มาตรา ๑๕/๒ มาตรา ๑๕/๔ มาตรา ๑๕/๕ มาตรา ๑๕/๖ มาตรา ๑๕/๗ และมาตรา ๑๕/๘ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้มีผลใช้บังคับได้ต่อไปจนกว่ามาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ มีผลใช้บังคับ แล้วจึงยกเลิก

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"ผู้สูงอายุ" หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย

"บำนาญแห่งชาติ" หมายความว่า เงินที่จ่ายเป็นรายเดือนให้ผู้สูงอายุ

"กองทุน" หมายความว่า กองทุนผู้สูงอายุ

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ

"รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ" หมายความว่า รัฐมนตรีเจ้าสังกัดของหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุแห่งชาติตามมาตรา ๑๑

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศหรือระเบียบเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น

ประกาศหรือระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
บททั่วไป

มาตรา ๖ รัฐต้องจัดให้มีบำนาญแห่งชาติเพื่อเป็นหลักประกันรายได้อันเพียงพอแก่การยังชีพของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ รัฐต้องให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุโดยจัดให้มีสวัสดิการเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนอย่างมีคุณภาพตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๘ บัญญัติตามมาตรา ๖ และมาตรา ๗ เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย คือ หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๔๘ วรรคสอง ที่บัญญัติให้บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และบุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๙ บทบัญญัติว่าด้วยกองทุนผู้สูงอายุในพระราชบัญญัตินี้ ไม่ได้เป็นการจัดตั้งกองทุนขึ้นใหม่ แต่เป็นการบัญญัติให้กองทุนผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญขวน

และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาเป็นกองทุนผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัตินี้ อันเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

มาตรา ๑๐ บทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ที่ให้เรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับสุราและยาสูบ ไม่ได้เป็นการเสนอหรือตรากฎหมายขึ้นใหม่ แต่เป็นการโอนหน้าที่และอำนาจของผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แล้วตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาเป็นบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ อันเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

หมวด ๒
สิทธิผู้สูงอายุในการได้รับบำนาญแห่งชาติและความช่วยเหลือสวัสดิการจากรัฐ

มาตรา ๑๑ ให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับบำนาญแห่งชาติในอัตราสามพันบาทต่อเดือนต่อคน โดยเบิกจ่ายจากกองทุนผู้สูงอายุ

มาตรา ๑๒ กรณีผู้สูงอายุที่ได้รับสิทธิสวัสดิการจากรัฐตามกฎหมายอื่นที่มีการจ่ายเป็นจำนวนเงินทำนองเดียวกันกับบำนาญแห่งชาติ ผู้สูงอายุนั้นสามารถเลือกรับสิทธิบำนาญแห่งชาติตามมาตรา ๑๑ ได้ หากผู้สูงอายุดังกล่าวได้ยกเลิกสิทธิสวัสดิการจากรัฐตามกฎหมายอื่น

สวัสดิการจากรัฐตามกฎหมายอื่น รวมทั้งหลักเกณฑ์การยกเลิกสวัสดิการจากรัฐตามกฎหมายอื่น ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่ผู้สูงอายุแจ้งยกเลิกสิทธิสวัสดิการจากรัฐที่เป็นจำนวนเงินตามกฎหมายอื่นตามมาตรา ๑๒ ให้โอนจำนวนเงินสวัสดิการจากรัฐตามกฎหมายอื่นที่ผู้สูงอายุนั้นได้แจ้งยกเลิกมาเป็นทรัพย์สินของกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้

ให้ผู้ที่มีหน้าที่และอำนาจในสวัสดิการจากภาครัฐตามกฎหมายอื่นและผู้มีหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ตามระยะเวลา หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๔ ตามในมาตรา ๑๒ ไม่ใช้บังคับกับผู้สูงอายุที่ได้รับสิทธิเบี้ยความพิการ การรับบำนาญชราภาพจากกองทุนประกันสังคม หรือการรับบำนาญจากกองทุนการออมแห่งชาติ

ผู้สูงอายุตามวรรคหนึ่งสามารถใช้สิทธิรับบำนาญแห่งชาติตามมาตรา ๑๑ พร้อมกันด้วยได้

มาตรา ๑๕ ให้มีการศึกษาเพื่อปรับปรุงอัตราบำนาญแห่งชาติตามมาตรา ๑๑ ในทุกสามปี

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

การศึกษาตามวรรคหนึ่งให้นำเส้นแบ่งความยากจนตามที่สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนดมาประกอบการศึกษาด้วย ซึ่งผลการศึกษาควรมีอัตราที่ไม่ต่ำกว่าเส้นแบ่งความยากจนดังกล่าว

มาตรา ๑๖ ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับสวัสดิการโดยได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนจากรัฐในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(๑) การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ

(๒) การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

(๓) การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม

(๔) การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน

(๕) การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น

(๖) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม

(๗) การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ

(๘) การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง

(๙) การให้คำแนะนำ ปรึกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว

(๑๐) การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

(๑๑) การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

(๑๒) การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการเสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและประกาศกำหนดให้หน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดของกระทรวงหรือทบวงในราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ เป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจที่รับผิดชอบดำเนินการ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ความสัมพันธ์กับภารกิจหลักและปริมาณงานในความรับผิดชอบ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนประกอบด้วยเป็นสำคัญ

การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนตามวรรคหนึ่ง ให้หน่วยงานตามวรรคสองดำเนินการให้โดยไม่คิดมูลค่าหรือโดยให้ส่วนลดเป็นกรณีพิเศษก็ได้ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบประกาศกำหนด

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

หมวด ๓
กองทุนผู้สูงอายุ

มาตรา ๑๗ ให้กองทุนผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็น "กองทุนผู้สูงอายุ" ตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับบำนาญแห่งชาติ การคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๘ กองทุน ประกอบด้วย

(๑) เงินและทรัพย์สินของกองทุนผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖

(๒) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี

(๓) เงินบำรุงกองทุนที่ได้รับตามมาตรา ๒๐

(๔) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้

(๕) เงินรายได้จากการออกสลากการกุศลตามกฎหมายว่าด้วยสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

(๖) เงินอุดหนุนจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

(๗) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมายหรือโดยนิติกรรมอื่น

(๘) ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน

มาตรา ๑๙ เงินและดอกผลตามมาตรา ๑๘ ไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๒๐ ให้ใช้ความตามมาตรา ๑๕/๑ แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาบัญญัติเป็นมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัตินี้

"ให้เรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าสุราและยาสูบในอัตราร้อยละสองของภาษีที่เก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต และให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีดังกล่าวเป็นผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุนพร้อมกับชำระภาษีสรรพสามิต ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด

ในการคำนวณเงินบำรุงกองทุนตามวรรคหนึ่ง หากมีเศษของหนึ่งสตางค์ให้ปัดทิ้ง"

มาตรา ๒๑ ให้ใช้ความตามมาตรา ๑๕/๒ แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาบัญญัติเป็นมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้ และให้การอ้างอิงมาตรา ๑๕/๑ ในบทบัญญัตินี้เป็นการอ้างอิงมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติ
ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

"ให้กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรเป็นผู้ดำเนินการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนตามมาตรา ๒๐ เพื่อนำส่งเข้ากองทุนตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดโดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

เพื่อประโยชน์ในการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนตามวรรคหนึ่ง เงินบำรุงกองทุนให้ถือเป็นภาษีแต่ไม่ให้นำไปรวมคำนวณเป็นมูลค่าของภาษี

ในกรณีที่ปีงบประมาณใดมีเงินบำรุงกองทุนส่งเข้ากองทุนเกินสี่พันล้านบาท ให้กรมกิจการผู้สูงอายุนำเงินบำรุงกองทุนส่วนที่เกินนั้นส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินภายในสามสิบวันนับจากวันที่กองทุนได้รับ"

มาตรา ๒๒ ให้ใช้ความตามมาตรา ๑๕/๔ แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาบัญญัติเป็นมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้

"ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิตได้รับการยกเว้น ลดหย่อน หรือคืนภาษี ให้ได้รับการยกเว้น ลดหย่อน หรือคืนเงินบำรุงกองทุนด้วย ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด"

มาตรา ๒๓ ให้ใช้ความตามมาตรา ๑๕/๕ แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาบัญญัติเป็นมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้

"ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุนไม่ส่งเงินบำรุงกองทุนหรือส่งภายหลังระยะเวลาที่กำหนด หรือส่งเงินบำรุงกองทุนไม่ครบตามจำนวนที่ต้องส่ง ให้เสียเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของจำนวนเงินที่ไม่ส่งหรือส่งภายหลังระยะเวลาที่กำหนดหรือจำนวนเงินที่ส่งขาดไป แล้วแต่กรณี นับแต่วันครบกำหนดส่งจนถึงวันที่ส่งเงินบำรุงกองทุน แต่เงินเพิ่มที่คำนวณได้มิให้เกินจำนวนเงินบำรุงกองทุนและให้ถือว่าเงินเพิ่มนี้เป็นเงินบำรุงกองทุนด้วย

ในการคำนวณระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง เศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน"

มาตรา ๒๔ ผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุนผู้ใดโดยเจตนาหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงไม่ส่งเงินบำรุงกองทุน หรือส่งเงินบำรุงกองทุนไม่ครบตามจำนวนที่ต้องส่ง ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ยี่สิบเท่าถึงสี่สิบเท่าของเงินบำรุงกองทุนที่จะต้องนำส่ง

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการ และละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

มาตรา ๒๖ ความผิดตามมาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕ ให้อธิบดีกรมสรรพสามิตหรือผู้ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมสรรพสามิต มีอำนาจเปรียบเทียบได้

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

มาตรา ๒๗ ผู้บริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้แก่กองทุน มีสิทธินำไปลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้หรือได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับทรัพย์สินที่บริจาค แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

มาตรา ๒๘ ผู้อุปการะเลี้ยงดูบุพการีซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพผู้นั้นมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

หมวด ๔
การควบคุมและการบริหาร

ส่วนที่ ๑
คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ

มาตรา ๒๙ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กผส.” ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธานกรรมการ

(๒) ประธานสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขาธิการสภากาชาดไทย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานในด้านการบำนาญ การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ จำนวนไม่เกินหกคน

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกินห้าคน

ให้อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสวัสดิภาพและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และผู้อำนวยการสถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้แทนองค์กรเอกชนตาม (๔) ให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งองค์กรเอกชนได้เลือกกันเอง และการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา (๕) ให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งไม่เป็นข้าราชการที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ เว้นแต่เป็นผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

หลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกและการพ้นจากตำแหน่งของผู้แทนองค์กรเอกชนให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด ทั้งนี้ โดยให้กรรมการตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) ดำเนินการสรรหาและพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการตาม (๕)

มาตรา ๓๐ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา ๓๑ นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๓๐ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ไม่ว่าจะมีการรอการลงโทษหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๓๒ การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมสำหรับการประชุมคราวนั้น

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ให้มีการประชุมคณะกรรมการไม่น้อยกว่าปีละสองครั้ง

ร่างพระราชบัญญัติ
...ธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เข้าชวน

มาตรา ๓๓ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้นำมาตรา ๓๒ มาใช้บังคับแก่การประชุมคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา ๓๔ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับบำนาญแห่งชาติ บำนาญ การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน สถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการช่วยดูแลผู้สูงอายุ

(๒) กำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักตาม (๑) ตลอดจนประสานงาน ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักดังกล่าว

(๓) พิจารณาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการสงเคราะห์และการพัฒนาผู้สูงอายุ

(๔) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการบริหารกองทุน การจัดหาผลประโยชน์และการจัดการกองทุนโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา ๓๘ (๑)

(๕) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินบำนาญแห่งชาติ การจ่ายเงินเพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุตามมาตรา ๓๘ (๒)

(๖) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนตามมาตรา ๓๘ (๓)

(๗) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุนโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา ๓๙

(๘) กำหนดระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๙) เสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีให้มีหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับบำนาญแห่งชาติ บำนาญ การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ

(๑๐) เสนอรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๑๑) พิจารณาเรื่องอื่นใดเกี่ยวกับผู้สูงอายุตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๓๕ ให้กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีหน้าที่และอำนาจดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับบำนาญแห่งชาติ การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและรับผิดชอบในงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับบำนาญแห่งชาติ การคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนสถานภาพ บทบาทและกิจกรรมของผู้สูงอายุเสนอต่อคณะกรรมการ

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

(๒) รวบรวมข้อมูล ศึกษา วิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับงานบำนาญแห่งชาติ งานบำนาญ งานคุ้มครอง งานส่งเสริม และงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

(๓) เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์งานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

(๔) สร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

(๕) ร่วมมือและประสานงานกับราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนองค์กรอื่นในการจัดให้ผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือด้านรายได้ การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๖) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วรายงานต่อคณะกรรมการ

(๗) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการให้มีหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับบำนาญแห่งชาติ บำนาญ การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ

(๘) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ส่วนที่ ๒
คณะกรรมการบริหารกองทุน

มาตรา ๓๖ ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ เป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนห้าคน ในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้แทนองค์กรของผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานในด้านบำนาญ การคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งคน และผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการระดมทุนจำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ และให้ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุเป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา ๓๗ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้น การประชุม และการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการของคณะกรรมการบริหารกองทุน โดยอนุโลม

มาตรา ๓๘ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารกองทุน รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาผลประโยชน์และการจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) พิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อบำนาญแห่งชาติ การคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญขึ้น

(๓) รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๙ การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๔๐ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนจัดทำงบดุลและบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีตรวจสอบภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนทุกรอบปี แล้วทำรายงานผลการสอบบัญชีของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๑ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการผู้สูงอายุตามมาตรา ๒๙ ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการตาม (๑) (๒) และ (๓) และกรรมการและเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการตามวรรคสอง และให้ดำเนินการสรรหาเพื่อแต่งตั้งกรรมการตาม (๔) และ (๕) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๒ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนตามมาตรา ๓๖ ประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการและเลขานุการ และให้ดำเนินการเพื่อแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติ

ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติบำนาญแห่งชาติและสวัสดิการผู้สูงอายุ พ.ศ. ....

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนได้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติบำนาญแห่งชาติและสวัสดิการผู้สูงอายุ พ.ศ. .... ซึ่งมีหลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๔๘ วรรคสอง ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๓๓ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๔๘ วรรคสอง บัญญัติให้บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และบุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ และโดยที่ในปัจจุบัน ผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพและความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ จากรัฐในรูปของการสงเคราะห์ แต่ยังไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการยังชีพ เพราะจำนวนเงินช่วยเหลือดังกล่าว ยังต่ำกว่าเส้นแบ่งความยากจนอย่างมาก สมควรสร้างกลไกที่จะเป็นเครื่องมือในการประกันรายได้ขั้นต่ำอันเพียงพอแก่การยังชีพของผู้สูงอายุ โดยการวางระบบบำนาญแห่งชาติและสวัสดิการความช่วยเหลือผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้จำนวนสามพันบาทต่อเดือนต่อคน อันเป็นจำนวนที่เหมาะสมตามเส้นแบ่งความยากจนที่สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติประกาศ และความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ อันเป็นสิทธิอันพึงมีของผู้สูงอายุ และเป็นการสร้างพื้นฐานที่สำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคตสืบไป

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติบำนาญแห่งชาติและสวัสดิการผู้สูงอายุ พ.ศ. ... มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๒.๑ <u>หลักการของกฎหมาย</u>

ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการกำหนดให้ผู้สูงอายุที่มีอายุหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทยได้รับบำนาญแห่งชาติเป็นจำนวนเงินสามพันบาทต่อเดือนต่อคน และได้รับความช่วยเหลือสวัสดิการด้านอื่น ๆ

๒.๒ <u>บททั่วไป (ร่างมาตรา ๖ ถึง ร่างมาตรา ๑๐)</u>

๒.๒.๑ กำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีบำนาญแห่งชาติเพื่อเป็นหลักประกันรายได้อันเพียงพอแก่การยังชีพผู้สูงอายุ

๒.๒.๒ กำหนดให้รัฐต้องให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ โดยให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนเพื่อให้การใช้ชีวิตของผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

๒.๒.๓ ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ คือ

๒.๒.๓.๑ ไม่มีการจัดตั้งกองทุนขึ้นใหม่ แต่เป็นการกำหนดให้กองทุนผู้สูงอายุที่มีอยู่แล้วตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ยังคงดำรงอยู่ต่อไปในพระราชบัญญัตินี้

๒.๒.๓.๒ ไม่ได้สร้างบทบัญญัติการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับสุราและยาสูบขึ้นใหม่ แต่เป็นการกำหนดให้บทบัญญัติดังกล่าวในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ยังคงดำรงอยู่ต่อไปในพระราชบัญญัตินี้

๒.๓ หมวด ๒ สิทธิผู้สูงอายุในการได้รับบำนาญแห่งชาติและความช่วยเหลือสวัสดิการจากรัฐ (ร่างมาตรา ๑๑ ถึง ร่างมาตรา ๑๖)

๒.๓.๑ กำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับบำนาญแห่งชาติในอัตราสามพันบาทต่อเดือนต่อคนโดยเบิกจ่ายจากกองทุนผู้สูงอายุ

๒.๓.๒ ผู้สูงอายุซึ่งมีสิทธิได้รับบำนาญตามกฎหมายอื่นสามารถเลือกรับบำนาญแห่งชาติตามกฎหมายนี้ได้ หากยกเลิกสิทธิบำนาญตามกฎหมายอื่น แต่สำหรับผู้สูงอายุที่ได้รับสิทธิเบี้ยความพิการ การรับบำนาญชราภาพจากกองทุนประกันสังคมหรือกองทุนการออมแห่งชาติสามารถใช้สิทธิรับบำนาญแห่งชาติได้ โดยไม่ต้องไปยกเลิกสิทธิที่ตนมีอยู่

๒.๓.๓ ในกรณีผู้สูงอายุเลือกที่จะยกเลิกสิทธิการได้รับบำนาญตามกฎหมายอื่นเพื่อมารับบำนาญแห่งชาติ สิทธิที่เป็นจำนวนเงินตามกฎหมายอื่นจะถูกโอนมาเป็นเงินและทรัพย์สินของกองทุนผู้สูงอายุตามกฎหมายนี้

๒.๓.๔ กำหนดให้ในทุกสามปีต้องมีการศึกษาว่าอัตราบำนาญแห่งชาติสามพันบาทต่อเดือนต่อคนนั้นควรปรับปรุงหรือไม่และเป็นจำนวนเท่าใด

๒.๓.๕ กำหนดให้ผู้สูงอายุได้รับความช่วยเหลือสวัสดิการเพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนจากรัฐในด้านต่าง ๆ เพื่อการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุ เช่น การบริการทางการแพทย์ การประกอบอาชีพหรือการฝึกอาชีพ การอำนายความสะดวก ในการใช้อาคารสถานที่ หรือยานพาหนะ การช่วยเหลือค่าโดยสารยานพาหนะและการอื่นตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติกำหนด

๒.๔ หมวด ๓ กองทุนผู้สูงอายุ (ร่างมาตรา ๑๗ ถึง ร่างมาตรา ๒๘)

๒.๔.๑ กำหนดให้กองทุนผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ยังคงดำรงอยู่โดยเป็นกองทุนผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๔.๒ เงินและทรัพย์สินของกองทุนได้มาจากเงินและทรัพย์สินของกองทุนผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ เงินจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาค เงินรายได้จากการออกสลากการกุศล หรือเงินบำรุงตามมาตรา ๒๐ เป็นต้น โดยเงินและทรัพย์สินเหล่านี้ไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

๒.๔.๓ ร่างมาตรา ๒๐ กำหนดให้บทบัญญัติการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนผู้สูงอายุจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตของสุราและยาสูบตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ยังคงมีผลอยู่โดยนำมาไว้ในพระราชบัญญัตินี้

๒.๔.๔ กำหนดโทษให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตหากไม่ส่งเงินบำรุงเข้ากองทุนหรือส่งไม่ครบถ้วนต้องระวางโทษปรับเป็นจำนวนยี่สิบเท่าถึงสี่สิบเท่าของจำนวนเงินที่ต้องนำส่ง โดยไม่มีโทษจำคุก

๒.๔.๕ กำหนดให้ผู้บริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้แก่กกองทุนหรือผู้อุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีตามที่ประมวลรัษฎากรกำหนด

๒.๕ หมวด ๔ การควบคุมและการบริหาร (ร่างมาตรา ๒๙ ถึง ร่างมาตรา ๔๐)

๒.๕.๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นประธานกรรมการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

กำหนดการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

กำหนดเรื่องการประชุมของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ และการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ

๒.๕.๒ กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ เช่น การกำหนดนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับบำนาญแห่งชาติ บำนาญ การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุ เป็นต้น

๒.๕.๓ กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนซึ่งประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้ปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นประธานกรรมการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแต่งตั้งโดยคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ โดยต้องแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรผู้สูงอายุ และผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านระดมทุน โดยบัญญัติให้นำบทบัญญัติของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติในเรื่องวาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การประชุม การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการมาใช้บังคับโดยอนุโลมกับคณะกรรมการบริหารกองทุน

๒.๕.๔ คณะกรรมการบริหารกองทุนมีหน้าที่

๒.๕.๔.๑ การบริหารกองทุน การจัดหาผลประโยชน์ให้แก่กองทุน หรือการอนุมัติจ่ายเงินบำนาญแห่งชาติ เป็นต้น

๒.๕.๔.๒ จัดทำงบดุลและบัญชีทำการส่งให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบทุกปีเพื่อทำรายงานผลการสอบบัญชีเสนอคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ

๒.๖ บทเฉพาะกาล (มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒)

ในวาระเริ่มแรก กำหนดองค์ประกอบคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นกรณีเดียวกับการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารกองทุนในระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการบริหารกองทุน ทั้งนี้ เพื่อให้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติและคณะกรรมการบริหารกองทุน ปฏิบัติหน้าที่ได้ในระหว่างที่ยังไม่มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของแต่ละคณะกรรมการ

๓. ประโยชน์ที่สังคมจะได้รับ

การกำหนดให้ผู้สูงอายุได้รับบำนาญแห่งชาติและความช่วยเหลือสวัสดิการด้านต่าง ๆ เป็นการสร้างหลักประกันทางสังคมประการหนึ่งที่จะสร้างความมั่นคงแก่การยังชีพของผู้สูงอายุ หลักการดังกล่าวมาจากแนวความคิดที่ว่าการมีรายได้ที่เพียงพอแก่การยังชีพเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนคนไทยควรได้รับ

บำนาญแห่งชาติและความช่วยเหลือสวัสดิการด้านอื่นย่อมต้องใช้เงินจำนวนมาก โดยเบิกจ่ายจากกองทุนผู้สูงอายุ ในขณะเดียวกันสังคมก็ได้ประโยชน์กลับคืนมาด้วย คือจะเป็นการลดภาระการพึ่งพิง ลดการส่งต่อความยากจนจากรุ่นสู่รุ่น อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจทางอ้อมด้านการลงทุนและการใช้จ่ายของประชากรผู้สูงอายุจะทำให้รัฐได้ผลตอบแทนคืนมาในรูปแบบภาษีประเภทต่าง ๆ